

Kamathabverő

Nemes Ferenc kiállítása

Kortárs Művészeti Intézet (ICA-D), Dunaújváros
2014. augusztus 1–22.

A derekat, lábat bemozgató harminc fokos lejtő hajtókanyarja vezet le a pince kiállítóterébe. A bemelegítés után mozgó szobrok/installációk, fali objektvek, fareliefek, kisplasztikák és papírmunkák fogadják a látogatót NEMES FERENC tárlatán. A művész szerteágazó alkotói tevékenysége nehezen definiálható, nemigen tűri a skatulyázást, mivel nála/általa minden változásban van, aki az ismerttet tudatosan az ismeretlenre cseréli, az alapvető dolgokat újra definiálja, parafrázeálja, a hétköznapi tárgyat átlényegíti, szimbolikával ruházza fel és valótlan kontextusba helyezi a részleteket. Sokszor repetícióval, ritmikával él, egy-egy munkán belül szerialitásra törekszik, ezen belső sorozatokban pedig kicsinyít-nagyít, kiemel és elrejt, a szó

NEMES FERENC
Kiállítási enteriőr – balról: Arányos igazság, 2014, vegyes technika, 210×135×30 cm
© Fotó: Lázár Zsolt

virtuális és fizikai értelmében mozgásba hozza a műtárgyat, pulzálásra kényszeríti a stabilit, a mozdatlant. Grafikai, fali plasztikai, domborművei részben a mintáról, a *pattern painting* hagyományairól és motívumkezeléséről szólnak, míg szobrai, objektjei, installációi az új-konstruktivizmusra hajaznak, miközben konceptualista megközelítése párhuzamosan alkalmazza az *arte povera* és az *objet trouvé* fogalmakat. Nála művészet és tudomány párban jár. Ő az egyetlen hazánkban, aki műveiben már több évtizede kivételes szerepet biztosít az interferencia jelenségének, a többváltozós rendszereknek, a fizikai és matematikai törvényszerűségeknek. Nemes tudatosan építkezik, ez nem lehet véletlen, hiszen faipari technikai végzettsége után a Leningrádi Erdészeti Akadémián tanulta meg a pontos fogalmazásmódot, a mérnöki precizitást, majd pedig CSIKY TIBOR szellemisége lett irányadó művészetében.

A HERITESH GÁBOR rendezte kiállítás összefogottan válogat az elmúlt tizenöt év munkáiból. *Topologikus toldozás I-II.* művein az Ingres papírra pittkrétával viszi fel a motívumokat a Penrose-féle csempézés mintájára (Sir Roger Penrose angol matematikus fedezte fel 1973-ban az aperiodikus csempéalmazokat). Rendszerének hullámzó hálózata ismétlődik, majd lazán és finoman megbomlik a feszített

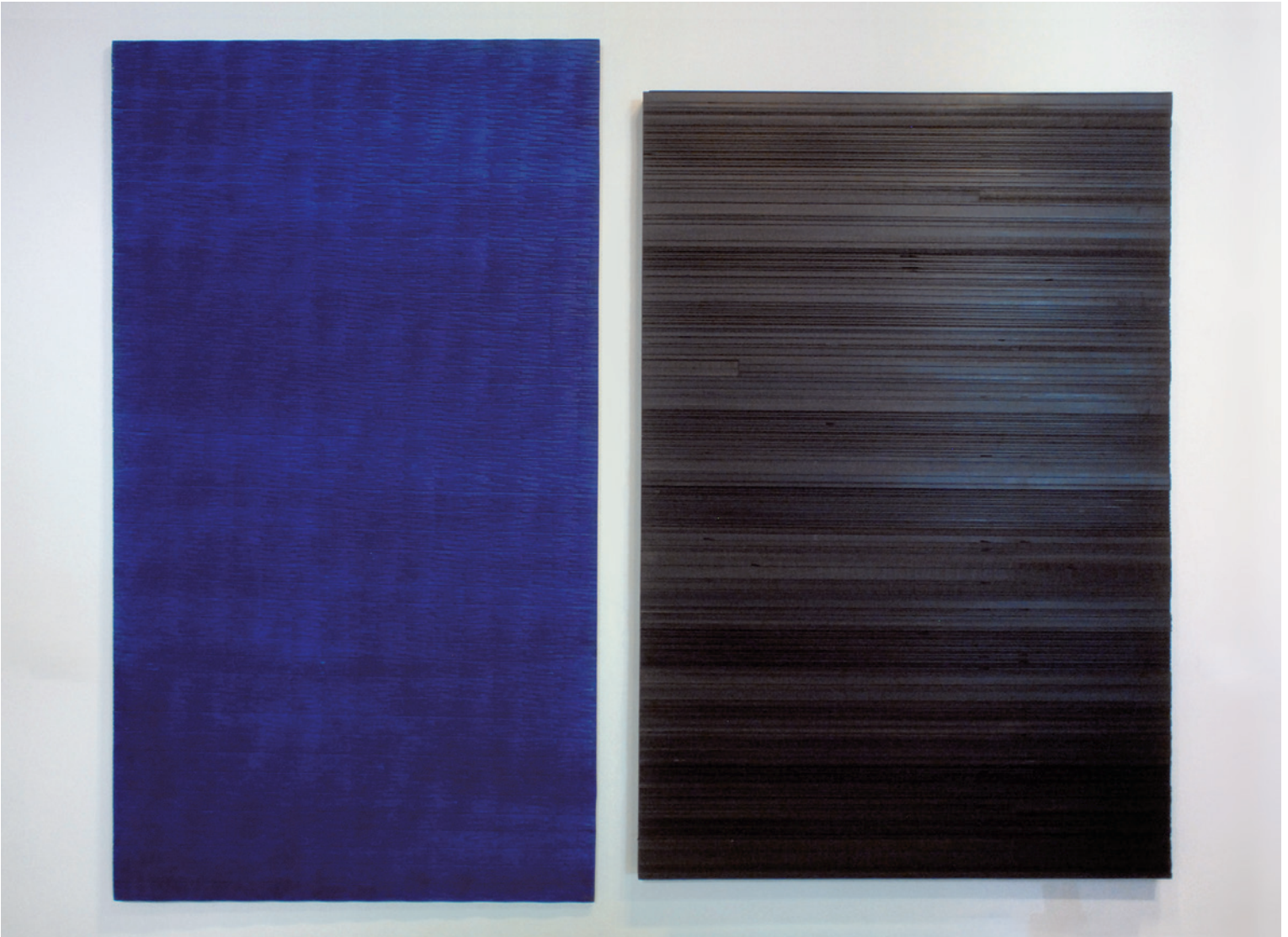

NEMES FERENC
Hangsúlynövelő, 2014, 25 cm×Ø12 cm
© Fotó: Lázár Zsolt

konstrukció. A tárlatot rendező barátjának, kollégájának ajánlotta azon művét, melyen egy, a Dunából kiemelt lelet látható, ami nem más, mint egy vízimalom fogaskerekének fossziliája. Kukkolnunk kell, hogy tanúi legyünk a teremtésnek, ahogy ez az ősi maradvány egy kicsi, üveges nyíláson keresztül osztódik, balra-jobbra rendeződik. *Sértett hálózata* ugyanúgy mahagónifából készült, mint több, itt szereplő, monokróm alkotása. Esetünkben a fa sorjázó, barázdált ritmikája megtörik, egy jobbra záródó kétharmados mezőben kihajlik. Az egyensúly felborul, a mű optikailag villódzik. Árammal működtetett *Az időről általában* objektjének fekete korongján tizenegy homokóra járja az útját. Ezek pozíciójától függően a zöld-piros-kék-lila homokszemcsék az üvegcsék keskeny derekán alácsorognak. Játékosan bár, de kegyetlenül figyelmeztett az elfolyó, elmúló időre, itt Nemes „az eltűnt idő nyomában” jár, bár ezt a folyamatot még a művészi intenció sem tudja megállítani: képes ugyan megörökíteni, de többirányú szimbolikája más- és másképpen értelmezhető. *Mutánsa és Hangsúlynövelője*

NEMES FERENC
Egypartú folyam, 2001, mahagóni, 204×116 cm és
Levél Veszelszky Bélának, 1984
mahagóni, 185×123 cm © Fotó: Lázár Zsolt

a mérleg serpenyőjébe helyezhető klasszikus súlyok költői átíratái, hiszen a fatestestű súlyokba újabb, kisebb súlyokat ültet, applikál. Így a tárgy partenogenezissel szaporodik.

Nemes *Triptichonja* a tárlat legütősebb alkotása. A mű hármassoltárként nyílik ki, tárja szét szárnyait, hogy aktuális gazdasági, politikai üzeneteket közvetítsen. A *Jegybankjegyszeletelő* szárnyban – a „komámasszony hol az olló” helyett – nem kell keresgelnünk az ollót (több mint tucatnyi van), azok párba állnak, párapcsolatokat létesítenek, elzárkóznak és kitarják-mutogatják öleiket, támadnak és védekeznek, ragozhatnám, de a legfontosabb momentum az, hogy negyedekre vágják fel – adjunk a fináncnökének! – a szabadkőművesek jelképével ékesített amerikai egydollárrost. A középső elemben, a *Kamathabverő*ben rugók, expanderek táncolnak, miközben ezek a konyhai háztartások egyik legegyszerűbb eszközeivel, a habverővel vannak kispánolva. A kamatok nőnek, a feszültség úgyszintén, így csak az idő döntheti el, hogy a banki világ a kezeit vagy pedig könnyeit dörzsöli-e. A *Tőzsdetömörítő* szárnyban az egydolláros a tolmérő szorításába

kerül, bár pontosan tudjuk, hogy a világ piacain ötször több pénz forog, mint amire fedezet van. A *Kazohínia* Szathmári Sándor regényére utal, úgy építkezik, ahogy a „szabályos és szabálytalan”, „rendes és rend nélküli” társadalmak. A *Fraktál ömlelyen* a szilánkos motívumok, bordák, járatok túlcsondulnak, egészen annyira, hogy a mű jobb fele a teher alatt kinyílik. Az *Arányos igazság* hasonlóképpen építkezik, arra az elvre utal, amit a művész pécsi kiállításán már bevezetett, ahol mázsákat helyezett egymásra. Mindegyik, piramisként tornyosuló mázsza a felette levő súlyát mérte, míg a legalsó összadta azokat. Esetünkben a karos mérlegek hintáznak, mérik a mérhetetlent, mérik egymást, miközben az egyik bal oldali serpenyőben, teljesen lehetetlen módon egy felfújt, kék lufiról kiderül, hogy a levegőnek is van esélye arra, hogy „nyomatékot adjon” a – minek is? a semminek. Az *Egypartú folyammal* kapcsolatban mondta a művész, hogy a horgászok úgy tartják: minden folyó egypartú, csak van, ahol a meder nedvesebb. A VESZELSZKY BÉLÁnak ajánlott mű a mesternek azon következetességére utal, ahogy a művész tíz év kihagyás után is képes volt ott folytatni, ahol abbahagyta. A JESUS SOTÓnak, az op art és a kinetikus művészet venezuelai mesterének címzett faliképen pedig a függőlegesen futó fabordázat negatívja festett, a rejtett színek a háttérben láthatóak „tükör által homályosan”.

Nemes Ferenc a lehetetlen helyzetek, a kivitelezhetetlen együttállások, abszurd szituációk feltalálója, megjelenítője. A természettudományokban való jártassága segítségével képes a művészet fogalomkörébe bevonni a leghétköznapibb használati tárgyakat, az egyszerű konyhai eszközöket, műszaki szerszámokat, alkatrészeket is olyan módon, hogy azok elvesztik eredeti funkciójukat, így művészeti fragmentummá váló átlényegülésük során többletjelentések hordozóivá válnak.

NEMES FERENC
Triptichon, 2014
(Jegybankjegyszeletelő, Kamathabverő, Tőzsdetömörítő)
vegyes technika, 176×180×60 cm © Fotó: Lázár Zsolt

